

MİDEDE BEZOAR TANI, KLİNİK VE TEDAVİ YAKLAŞIMLARI

15. BÖLÜM

Sercan BÜYÜKAKINCAK¹

ÖZET

Bezoar, sindirilemeyen gıdaların ve maddelerin gastrointestinal sistem içinde birikmesiyle oluşan ve tıkanmalara sebep olan etkenlere verilen isimdir. Acil servise başvurularda akut karın sebebi mekanik intestinal obstrüksiyonlar sıklıkla ileus tablosuna yol açan ve hayati tehdit eden başvuruların %4'ü bezoarlara bağlı oluşmaktadır. Bezoarları en sık gözlendiği yer midedir. Bezoarların yol açtığı klinik bozulma obstrüksiyonu çözen gıda ürünleri, ilaçlar ve endoskopi - cerrahi işlemler ile çözülebilir.

Bezoar kelimesi Arapça "Badzehr", Türkçe "Panzehir, Farsça "panzehr" kelimelerinden türetilmiştir. Eski toplumlarda hayvanların sindirim sisteminden çıkartılan yabancı cisimlerin ve gıda artıklarının çeşitli hastalıkların tedavisinde faydalı olduğu düşünülmüş antidot anlamına gelmektedir.

Bezoar, sindirilemeyen veya çeşitli hastalıklar nedeniyle sindirim sisteminde bozukluğa bağlı gıdaların ve gıda dışında yabancı maddelerin tıkanmaya sebep olduğu kitlelerdir. Bezoarlar, sindirim sisteminin her yerinde olabilmekte birlikte en sık gözlendiği yer midedir.

Tüm intestinal obstrüksiyonların %0,4-4'nün gastrointestinal bezoarlara bağlı olduğu bildirilmektedir.

BEZOAR TIPLERİ

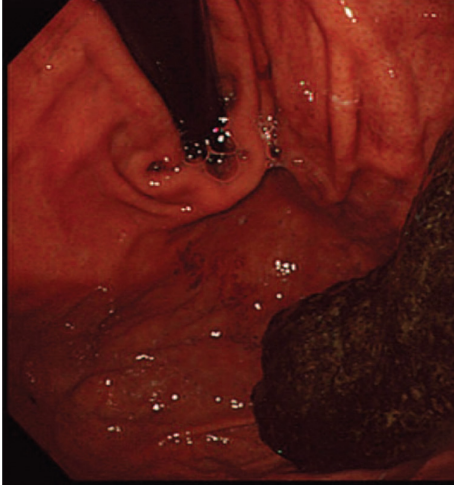
Saç kılları (trikobezoar): Özellikle saç kıllarının yutulması ile oluşan bezoar türüdür. Trikobezoar, daha çok paranoid, obsesif gibi psikiyatrik hastalar ve Down sendromlu görülür. Bir dürtü kontrol bozukluğu olarak tanımlanan trikotillomanide vücudun neredeyse her yerinde çıkan kıllar olmak üzere, özellikle saç kılların da yeme isteği olabilir. (1,3) Trikotillomania toplumda % 0.6-1.6 sıklığında görülür. Bu hastaların %30'unda trikofaji eşlik eder. Bunların da %1'i intestinal obstrüksiyona yol açan bezoarlara sahip olur. (4,5) Kılların pü-

rüzsüz yüzeyi nedeniyle peristaltizm ile distale itilmesi ve içerdiği keratin yapıya bağlı sindirimi zordur. En sık kadınlarda görülmektedir. Özel bir tipi olan Rapunzel sendromunda mideden başlayan ince bağırsağa ve hatta sağ kolona kadar ulaşabilen saç yumakları olabilir.(6,7)

Lifli yiyecekler (fitobezoar): Sindirilemeyen portakal, kuru üzüm, kuru erik, hurma gibi meyve çekirdekleri ve kabak, kereviz, pırasa, pancar gibi besinlerin yol açtığı bezoar tipidir. Ülkemizde Trabzon Hurması adı da verilen persimmonun yol açtığı fitobezoar en sık görülen şeklidir.

¹ Uzm. Dr. Sercan BÜYÜKAKINCAK, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Eğitim Araştırma Hastanesi Genel Cerrahi Bölümü, dr.sercan01@hotmail.com

ment, basket ve forseps yardımıyla çıkarılır veya water jet yöntemiyle parçalanarak uzaklaştırılabilir. Endoskopik yöntemlerle tedavideki başarı oranı %85-90' lara çıkmaktadır . (2,25) (şekil 2)

Şekil 2: Endoskoide bezoar görüntüsü (25).

Cerrahi yöntem medikal tedavi ve endoskopik girişimlerin başarısız olması veya komplikasyonların ortaya çıkması durumunda düşünülür. Trikobezoarlar, içerdikleri kıllar parçalanmaya veya enzimatik yolla çözülmeye uygun olmadıkları ve genellikle endoskopik yöntemlerle tedavi edilemedikleri için daha çok cerrahi yolla tedavi edilirler. Rapunzel sendromunda açık cerrahi ve anterior gastrotomi tercih edilen tedavi yöntemidir. Cerrahi tedavideki amaç açık ya da laparoskopik yöntemle bezoarın yerleştiği organ lümeninin açılıp bezoarın çıkarılması ve obstrüksiyonun ortadan kaldırılmasıdır. (7) (Şekil 3)

Şekil 3: Rapunzel sendromu. Gastrotomi yapılan hastada çıkarılan trikobezoar kitlesi (7).

Laparoskopik cerrahi, bilgi ve deneyimin yeterli olduğu hekimlerce, preoperatif değerlendirilmenin (klinik, radyolojik, endoskopik) yeterli yapılabildiği donanımlı hastanelerde gerçekleştirilir. Ancak bu hastalarda gastrik insizyonun yeri doğru hesaplanmalı ve abdominal kontaminasyon riskinin olabileceği unutulmamalıdır.

KAYNAKLAR

1. Ersan Y, Yavuz N, Yüceyar S, et al. Gastric bezoars requiring surgical treatment. *Cerrahpaşa J Med* 2005; 36: 128-33.
2. Gorter RR, Kneepkens CM, Mattens EC, et al. Management of trichobezoar: case report and literature review. *Pediatr Surg Int* 2010;26(5): 457-63.
3. Sharma D, Srivastava M, Babu R, et al. Laparoscopic treatment of gastric bezoar. *JLS* 2010; 14(2): 263-7.
4. Akyol C, Orozakunov ve Ark. . Fitobezoara Bağlı Mekanik Bağırsak Obstrüksiyonu: 3 Olgunun Sunumu. *B.Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası* 2013, 66 (3).
5. Frey AS, McKee M, King RA, Martin A. Hair apparent: Rapunzel syndrome. *Am J Psychiatry* 2005; 162: 242-8.
6. Hatipoğlu S, Atılhan A, Bayramoğlu E.Dev Gastrik Triko-bezoar: Bir Rapunzel Sendromu Olgusu ve Literatür Derleme *Adıyaman Üniv Sağlık Bilim Derg*, 1(1); 2015.
7. Kırkıl C, Büyük A, Bülbüller N, Aygen E, Karabulut K. A rare case of trichobezoar: Rapunzel's syndrome. *Gaziantep Med J* 2011; 17(2): 108-110.
8. Sarıkaya M, Koçak E, Köklü S, et al. Acute gastric obstruction resulting from gallstone-induced bezoar. *Am Surg* 2012; 78: E529.
9. Ghosheh B, Salameh JR. Laparoscopic approach to acute small bowel obstruction: review of 1061 cases. *Surg Endosc*. 2007; 21: 1945-1949.
10. Cifuentes Tebar J, Robles Campos R, Parrilla Paricio P, Lujan Mompean JA, Escamilla C, Liron Ruiz R, Pellicer Franco EM. Gastric surgery and bezoars. *Dig Dis Sci*. 1992; 37: 1694-1696.
11. Toledo AP, Rodrigues FH, Rodrigues MR, Sato DT, Nonose R, Nascimento EF, Martinez CA. Diospyrobezoar as a cause of small bowel obstruction. *Case Rep Gastroenterol*. 2012; 6: 596-603.
12. Daane AH. Yttrium. In: *The Encyclopedia of the Chemical Elements*, edited by Hampel CA., editors. New York, NY: Reinhold Book Corporation; 1968.
13. Katsinelos P, Pilpilidis I, Chatzimavroudis G, et al. Huge gastric bezoar caused by honeycomb, an unusual complication of health faddism: a case report. *Cases Journal*. 2009;2(1):p. 7077.
14. Ben-Porat T, Sherf Dagan S, Goldensluger A., Yuval J. B., Elazary R. Gastrointestinal phytobezoar following bariatric surgery: systematic review. *Surgery for Obesity and Related Diseases*. 2016; 12(9): 1747-1754.
15. Ong T, Marshall S. G., Karczeski B. A., Stern D. L., Cheng E., Cutting G. R. Cystic Fibrosis and Congenital

Absence of the Vas Deferens. In: Pagon R. A., Adam M. P., Ardinger H. H., et al., editors. *GeneReviews(R)* Seattle WA: University of Washington, Seattle. Gene Reviews is a registered trademark of the University of Washington, Seattle; 1993.

16. Colantuoni M., Matano E., Alfieri S., De Placido S., Carlomagno C. Guillain-Barre syndrome associated with gastric cancer: paraneoplastic syndrome or immunological disorder? *World Journal of Oncology*. 2010; 1(6): 247–249.
17. Qamrul Arfin S. M., Haqqi S. A., Shaikh H., Wakani A. J. Bouveret's syndrome: successful endoscopic treatment of gastric outlet obstruction caused by an impacted gallstone. *Journal of the College of Physicians and Surgeons Pakistan*. 2012; 22(3): 174–175.
18. Gökbulut V et al. Bezoar in upper gastrointestinal endoscopy: A single center experience Turk J Gastroenterol 2020; 31(2): 85-90.
19. Tatar C, Karşıdağ T, Özgül H, Tüzün S. *Gastric Trichobezoar: A Case Report. Haseki Tıp Bülteni 2013; 51: 141-3.*
20. Lin X, Mao Y, Qi Q., Zhang C, Tian Y, Chen Y. Primary systemic amyloidosis initially presenting with digestive symptoms: a case report and review of the literature. *Diagnostic Pathology*. 2015; 10(1): p. 174.
21. Soga K., Kassai K., Itani K., Yagi N., Naito Y., Itoh Y. Gastric outlet obstruction induced by a gastric wall abscess after cholecystitis. *Internal Medicine*. 2014; 53(23): 2675–2678.
22. Kaplan L. R. Hypothyroidism presenting as a gastric phytobezoar. *American Journal of Gastroenterology*. 1980; 74(2).
23. Hirata E. S, Mesquita M. A, Alves Filho G, Terra C. H. O esvaziamento gástrico e a insuficiência renal crônica. *Revista Brasileira de Anestesiologia*. 2007; 57(4)
24. Nagaraja V, McMahan Z, Getzug T, Khanna D. Management of gastrointestinal involvement in scleroderma. *Current Treatment Options in Rheumatology*. 2015; 1(1): 82–105.
25. Upper Gastrointestinal Manifestation of Bezoars and the Etiological Factors: A Literature Review Samiullah Khan et al. *Gastroenterol Res Pract*. 2019; 2019: 5698532.
26. *Gastric Trichobezoar: A Case Report.* Tatar C, Karşıdağ T, Özgül H, Tüzün S. *Haseki Tıp Bülteni 2013; 51: 141-3.*
27. Holloway WD, Lee SP, Nicholson GI. The composition and dissolution of phytobezoars. *Arch Pathol Lab Med*. 1980;104:159–161.